

*Ірина Мельник,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стрімкі зміни, які відбуваються в сучасній освіті, потребують інформаційно-технічного розвитку та висувають нові вимоги до адаптації дитини в навколишньому середовищі. Зміна поглядів на освітній процес в закладах освіти визначає рівень формування самостійної, всебічно розвиненої особистості, здатної самореалізовуватись та успішно розвиватися в різних життєвих умовах. Така ідея розвитку пізнавального інтересу, яка широко науково розробляється світовою освітньою наукою, знаходить своє відображення і в Україні.

Однією з ефективних технологій, що сприяють модернізації освітньої системи, є пошуково-дослідницька діяльність. Запровадження її елементів у діяльності закладів дошкільної освіти зумовлене необхідністю досягнення конкретних результатів у розв'язанні пріоритетних завдань сьогодення. Практичною цінністю пошуково-дослідницької діяльності є її зорієнтованість на конкретний кінцевий результат.

Проблема пошуково-дослідницької діяльності дітей дошкільного віку відображена у наукових роботах Т. Башинської, Н. Гавриш, О. Машенко, О. Пехоти, Н. Стаднік та ін.

Пошуково-дослідницька діяльність є важливим засобом розвитку пізнавального інтересу дітей старшого дошкільного віку, сприяє формуванню активної навчальної позиції, розвитку творчих здібностей, умінь аналізувати та систематизувати інформацію, а також допомагає дітям виявляти і реалізовувати свої потенційні можливості, охоплює широкий спектр методів та прийомів, спрямованих на активізацію пізнавальної активності дітей [1].

Пошуково-дослідницька діяльність сприяє формуванню цілісної системи знань, вмінь та навичок, яка забезпечує гармонійний розвиток особистості дитини та підготовку до шкільного навчання.

Пошуково-дослідницька діяльність надає безліч можливостей в організації роботи вихователя та групи. Різноманітність форм та методів зацікавлює дітей, підтримує їхній інтерес та мотивує до пізнавальної активності. Діти мають змогу вивчити та спостерігати за явищами, з якими вони, можливо, не зіштовхнулися б у повсякденному житті.

Основним завданням пошуково-дослідницької діяльності є виявлення і демонстрація зв'язків, недоступних для органів чуття дитини. Органи чуття є основною «зброєю» дітей під час проведення дослідів і експериментів, що створює умови для набуття досвіду та загального розвитку. Діти самостійно аналізують результати своєї роботи, роблять доповіді, розкривають суть явищ та зв'язки у природі [3, с. 47].

Пошуково-дослідницька діяльність також сприяє удосконаленню пам'яті дітей, активізації їхніх розумових процесів, розвитку мовленнєвих навичок. У результаті у дітей накопичується досвід розумових дій та операцій, формуються розумові вміння.

Головні завдання вихователів при організації пошуково-дослідницької діяльності включають:

- підвищення рівня обізнаності та засвоєння нововведень у науці;
- розвиток акторських вмінь, поповнення арсеналу методів та способів роботи з дітьми;
- аналіз способів сприйняття дітьми дійсності та вибір напрямів роботи для кращого засвоєння знань;
- розвиток креативності та творчого потенціалу [2, с. 17].

Організація дослідницької діяльності дітей дошкільного віку є важливою складовою освітнього процесу, що сприяє розвитку пізнавальних інтересів та здібностей дітей. Для цього використовуються різноманітні методи, кожен з яких має свої особливості та переваги:

1. Метод спостереження є одним із найважливіших методів дослідницької діяльності. Воно полягає у систематичному,

цілеспрямованому сприйнятті об'єктів і явищ навколишнього середовища.

Переваги: сприяє розвитку уважності та концентрації, допомагає дітям формувати уявлення про об'єкти та їхні властивості, залучає до аналізу та порівняння спостережуваних явищ.

2. Метод експерименту полягає у цілеспрямованому втручанні в природний хід явищ з метою вивчення їхніх властивостей та взаємозв'язків.

Переваги: дає можливість дітям активно досліджувати навколишній світ, сприяє розвитку мисленнєвих процесів, таких як аналіз, синтез, порівняння, розвиває вміння робити висновки та узагальнення.

3. Метод моделювання включає створення зменшених або спрощених моделей об'єктів або явищ, що дозволяє дітям вивчати складні системи в доступній формі.

Переваги: полегшує розуміння складних процесів та взаємозв'язків, сприяє розвитку просторового мислення, допомагає дітям усвідомлювати принципи функціонування різних систем.

4. Метод проєктів передбачає організацію дослідницької діяльності у вигляді виконання комплексних завдань, що потребують пошуку інформації, аналізу, планування і презентації результатів.

Переваги: сприяє розвитку самостійності та відповідальності, формує навички роботи в команді, допомагає розвивати креативність та критичне мислення.

5. Ігровий метод передбачає використання ігрових ситуацій для організації дослідницької діяльності, це дозволяє створювати мотиваційні умови для активної пізнавальної діяльності.

Переваги: залучає дітей до досліджень у формі, яка для них природна та цікава, сприяє розвитку уяви та творчих здібностей, підвищує мотивацію до навчання та знижує страх перед труднощами [3, с. 152].

Таким чином, використання різноманітних методів організації дослідницької діяльності дітей дошкільного віку забезпечує всебічний розвиток їхніх пізнавальних інтересів та здібностей.

Кожен метод має свої особливості та переваги, що дозволяє вихователям ефективно підбирати їх відповідно до потреб і можливостей дітей, сприяючи гармонійному розвитку особистості.

Організація дослідницької діяльності дітей дошкільного віку включає використання різноманітних форм роботи, кожна з яких спрямована на розвиток пізнавальних здібностей та інтересів дітей. Основні форми роботи включають групову роботу, індивідуальну роботу, роботу в парах, проєктну діяльність та екскурсії.

Груповою роботою передбачає спільну діяльність дітей у невеликих групах для виконання конкретних завдань або досліджень. Сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінню працювати в команді. Підвищує мотивацію через взаємодію з однолітками. Допомогає дітям навчитися вирішувати проблеми колективно.

Індивідуальна робота передбачає виконання завдань кожною дитиною самотійно, що дає змогу врахувати індивідуальні особливості та темпи розвитку кожної дитини. Сприяє розвитку самостійності та відповідальності. Дас можливість врахувати індивідуальні потреби та інтереси кожної дитини. Допомогає вихователю побачити сильні та слабкі сторони кожного вихованця.

Робота в парах передбачає спільну діяльність двох дітей для виконання завдання або проведення дослідження, розвиває навички співпраці та взаємодопомоги, підвищує відповідальність за результат спільної роботи, допомагає дітям навчитися висловлювати свої думки та слухати думки партнера [1, с. 47].

Проєктна діяльність передбачає виконання комплексних завдань, що включають дослідження, планування, аналіз та презентацію результатів. Проєкти можуть бути індивідуальними або колективними. Проєктна діяльність сприяє розвитку дослідницьких навичок та критичного мислення, допомагає дітям побачити практичне застосування своїх знань, розвиває вміння планувати та організовувати свою діяльність.

Екскурсії передбачають організацію виїздів у різні місця (парки, музеї, виставки) для безпосереднього спостереження та вивчення об'єктів і явищ навколишнього світу. Забезпечують безпосередній контакт дітей з об'єктами дослідження. Збагачують

чуттєвий досвід дітей. Підвищують мотивацію та інтерес до навчання через зміну обстановки [3, с. 88].

Різноманітність форм роботи в організації дослідницької діяльності дітей дошкільного віку забезпечує всебічний розвиток їхніх пізнавальних здібностей та інтересів. Використання цих форм у комплексі дозволяє вихователям створювати сприятливі умови для активної пізнавальної діяльності дітей, сприяючи їхньому гармонійному розвитку та підготовці до подальшого навчання.

Отже, пошуково-дослідницька діяльність є ефективним засобом розвитку пізнавального інтересу дітей старшого дошкільного віку. Вона сприяє формуванню активної навчальної позиції, розвитку когнітивних процесів, творчих здібностей та комунікативних навичок. Застосування різноманітних методів та прийомів пошуково-дослідницької діяльності забезпечує всебічний розвиток дітей, готує їх до успішного навчання у школі та подальшого інтелектуального зростання.

Список використаних джерел

1. Іванчук Л.І. Пошуково-дослідницька діяльність як засіб пізнавальної активності дошкільників : навчально-методичний посібник. Хмельницький : ДНЗ № 11, 2017. 89 с.

2. Новіцька Л. І. Пршуково-дослідницька діяльність в умовах навчально-виховного комплексу. *Дошкільний навчальний заклад*. 2008. № 2. С. 2-18.

3. Пошуково-дослідницька діяльність у дошкільному навчальному закладі / упоряд. Буракова Ю.Д. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 204 с.